

19.3.2021

POSELY/383/2021
VARELY/695/2021

LUVANHALTIJAT JA PÄÄTÖKSET

Länsi-Suomen Voima Oy, Harjavallan voimalaitos

Päätökset Länsi-Suomen ympäristölupavirasto 34/2001/2, 16.7.2001, Vaasan hallinto-oikeus 02/0428/2, 23.12.2002 ja Korkein hallinto-oikeus 614/3/03, 23.11.2004

Velvoite YLV määrää Länsi-Suomen Voima Oy:n maksamaan vuosittain kalatalousmaksua 425 000 mk Harjavallan voimalaitoksen aiheuttaman kalataloudellisen vahingon estämiseksi ja vähentämiseksi. Kalatalousmaksu on maksettava V-S TE-keskukselle vuosittain tammikuun loppuun mennessä. Kalatalousmaksu on käytettävä kalastolle ja kalastukselle aiheutuvien vahinkojen estämiseksi ja vähentämiseksi tarkoitettuihin toimenpiteisiin Kokemäenjoella ja sen edustan merialueella sekä toimenpiteiden tuloksellisuuden tarkkailuun. Maksu tulee suorittaa ensimmäisen kerran sen vuoden osalta, jolloin tässä asiassa annettava päätös saa lainvoiman.

Kolsin Voima Oy, Kolsin voimalaitos

Päätökset Länsi-Suomen ympäristölupavirasto 34/2001/2, 16.7.2001, Vaasan hallinto-oikeus 02/0428/2, 23.12.2002 ja Korkein hallinto-oikeus 614/3/03, 23.11.2004

Velvoite YLV määrää Graninge Energia Oy:n maksamaan vuosittain kalatalousmaksua 207 000 mk Kolsin voimalaitoksen aiheuttaman kalataloudellisen vahingon estämiseksi ja vähentämiseksi. Kalatalousmaksu on maksettava V-S TE-keskukselle vuosittain tammikuun loppuun mennessä. Kalatalousmaksu on käytettävä kalastolle ja kalastukselle aiheutuvien vahinkojen estämiseksi ja vähentämiseksi tarkoitettuihin toimenpiteisiin Kokemäenjoella ja sen edustan merialueella sekä toimenpiteiden tuloksellisuuden tarkkailuun. Maksu tulee suorittaa ensimmäisen kerran sen vuoden osalta, jolloin tässä asiassa annettava päätös saa lainvoiman.

Keskinäinen Vakuutusyhtiö Ilmarinen (nykyisin UPM Energy Oy), Äetsän voimalaitos

Päätökset Länsi-Suomen vesioikeus 98/1994/2, 30.12.1994 ja Vesiylioikeus 181/1995, 24.11.1995

Järvi-Suomen (Keski-Suomi, Kanta-Häme, Päijät-Häme, Pirkanmaa, Etelä-Savo, Pohjois-Savo ja Pohjois-Karjala) kalataloustehtävät hoidetaan 1.1.2015 alkaen Pohjois-Savon ELY-keskuksessa

Velvoite LSVEO: ... Vesioikeus velvoittaa Eläkevakuutusosakeyhtiö Ilmarisen maksamaan maa- ja metsätalousministeriölle ... 100 000 mk vuodessa vuoden 1995 alusta alkaen. Maksettava vuosittain tammikuun loppuun mennessä. Kalanhoitomaksu on käytettävä kalakantojen suojelemista tarkoittavien toimenpiteiden suorittamiseen voimalaitoksen ylä- ja alapuolella. Noudatettava siitä lähtien kun on saanut lainvoiman. Ensimmäiseltä vuodelta tuleva kalanhoitomaksu on maksettava välittömästi tämän päätöksen saatua lainvoiman. Maksusta saadaan kuitenkin vähentää se, mitä on tuon vuoden osalta maksettu maa- ja metsätalousministeriölle 27.7.1981 päivätyn sopimuksen mukaisesti. VYO: Kalatalousmaksuksi on määrättävä se osa arvioiduista istutuskustannuksista, josta Äetsän voimalaitos edellä lausutun mukaan on vastuussa. Kalatalousmaksuksi tulee siten lohien ja siian osalta 87 300 mk ja muiden kalalajien osalta 20 000 mk eli yhteensä ylöspäin tuhansiksi markkoiksi pyöristettynä 108 000 mk.

Maa- ja metsätalousministeriö (nykyisin UPM Energy Oy) Hartolankosken voimalaitos (Tyrvää)

Päätökset Länsi-Suomen ympäristölupavirasto 34/2001/2, 16.7.2001, Vaasan hallinto-oikeus 02/0428/2, 23.12.2002 ja Korkein hallinto-oikeus 614/3/03, 23.11.2004

Velvoite Ympäristölupavirasto kumoaa 31.3.1962 annetun, Hartolankosken voimalaitosta rakentamista koskevan toisen vesistötoimikunnan päätöksen nro 33/1962 lupaehdon 11). Ympäristölupavirasto määrää Tyrvään Voimaosakeyhtiön maksamaan vuosittain kalatalousmaksua 78 000 markkaa Hartolankosken voimalaitoksen aiheuttaman kalataloudellisen vahingon estämiseksi ja vähentämiseksi. Kalatalousmaksu on maksettava Hämeen työvoima- ja elinkeinokeskukselle vuosittain tammikuun loppuun mennessä. Kalatalousmaksu on käytettävä kalastolle ja kalastukselle aiheutuvien vahinkojen estämiseksi ja vähentämiseksi tarkoitettuihin toimenpiteisiin Kokemäenjoella ja sen edustan merialueella sekä toimenpiteiden tuloksellisuuden tarkkailuun. Maksu tulee suorittaa ensimmäisen kerran sen vuoden osalta, jolloin tässä asiassa annettava päätös saa lainvoiman.

PVO-vesivoima Oy (nykyisin PVO-Vesivoima Oy), Melon voimalaitos

Päätös Länsi-Suomen ympäristölupavirasto 5/2007/3, 12.1.2007

Velvoite Voimalaitoksen omistajan tulee maksaa vuosittaista kalatalousmaksua 14 500 euroa voimalaitoksen aiheuttaman kalataloudellisen vahingon estämiseksi ja vähentämiseksi. Kalatalousmaksu on maksettava Hämeen työvoima- ja elinkeinokeskukselle vuosittain tammikuun loppuun mennessä. Kalatalousmaksu on käytettävä kalastolle ja kalastukselle aiheutuvien vahinkojen estämiseksi ja vähentämiseksi tarkoitettuihin toimenpiteisiin ja niiden tuloksellisuuden tarkkailuun voimalaitoksen vaikutusalueella. Maksu tulee suorittaa ensimmäisen kerran sen vuoden osalta, jolloin tässä asiassa annettava päätös saa lainvoiman.

KUULEMINEN

Kalatalousmaksun käytöstä on kuultu haitta-alueen kalastusalueita sekä muita asianosaisia 1.2.2021 lähetetyllä lausuntopyynnöllä.

Kokemäen kaupunki, Nakkilan kunta, Porin kaupunki, Kokemäen kalatalousalue, Kokemäenjoen yläosan kalatalousalue, Pirkkalan kalatalousalue, Porin kalatalousalue sekä Lounais-Suomen vapaa-ajan kalastajat ry antoivat suunnitelmaluonnoksesta lausunnon. Annetut lausunnot ovat liitteenä.

Suunnitelmassa on tarpeellisin osin otettu huomioon kalatalousmaksun käytön kuulemisessa esiintuodut mielipiteet.

KÄYTTÖSUUNNITELMA VUODESTA 2021 ALKAEN TOISTAISEKSI

Varat, yhteensä 199 883,91 €/v (alv. 0 %) vuonna 2021 kuitenkin 264 504,11 € käytetään vuosittain liitteenä olevan käyttösuunnitelman mukaisesti.

PERUSTELUT

Lupapäätösten mukaan voimalaitosten kalatalousmaksut on käytettävä kalastolle ja kalastukselle aiheutuvien vahinkojen estämiseksi ja vähentämiseksi tarkoitettuihin toimenpiteisiin Kokemäenjoella ja sen edustan merialueella, toimenpiteiden tuloksellisuuden tarkkailuun ja kalakantojen suojelemista tarkoitaviin toimenpiteisiin. Koska voimalaitosten padot jakavat joen erillisiin patoaltaisiiin ja estävät kalojen kulun altaasta toiseen, kalakantojen hoito-ohjelmassa on laadittu toimenpidesuunnitelma kullekin patoaltaalle erikseen. Kalakantojen hoidossa pyritään hyödyntämään myös Kokemäenjoen sivu-uomien ja -purojen tarjoamia mahdollisuuksia, koska joen pääuoman olosuhteet ovat voimakkaan vuorokausisäännöstelyn vuoksi kalojen ja rapujen kannalta epäedulliset. Voimalaitosten rakentamisesta aiheutunut haitta kohdistui ensisijaisesti vaelluskaloihin, joista lohi ja siika olivat taloudellisesti merkittävimmät lajit. Muuntuneiden olosuhteiden vuoksi lohi- ja siikakantoja ei ole mahdollista ylläpitää istutuksilla koko haitta-alueella, joten hoitotoimia kohdistetaan lajeihin ja istutuksia tehdään lajeilla, joita on mahdollista kotiuttaa Kokemäenjokeen tai sen sivu-uomiin ja -puroihin, tai jotka muulla tavoin voivat kompensoida alkuperäisten lajien menetystä. Hoitotoimissa on otettu huomioon Kokemäenjoen vesistön alkuperäinen ja nykyinen kalalajisto, kalastukselliset tarpeet ja vesialueiden omistajien toivomukset. Kalatalousmaksuvarojen jako eri osa-alueille perustuu Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen (nykyisin Luonnonvarakeskus) tekemiin selvityksiin ja voimalaitosten lupapäätöksissä annettuihin määräyksiin. Hoito-ohjelma on tehty yhteistyössä sidosryhmien kanssa ja ohjelman sisällöstä on kuultu asianosaisia.

TOTEUTUS

Käyttösuunnitelman toteutus voidaan sopimuksella siirtää muun toimijan tehtäväksi. Tällöin enintään 10 % maksusta voidaan käyttää toteutuskuluihin.

ISTUTUSTEN VASTAANOTTAJAT JA MUIDEN TOIMIEN KOORDINOIJAT

Istutukset vastaanottavat alueen osakaskunnat ja kalatalousalueet. Muita toimia koordinoivat Varsinais-Suomen ja Pohjois-Savon ELY-keskukset.

RAPORTOINTI

Käyttösuunnitelman toteutuksesta raportoidaan maa- ja metsätalousministeriölle, asianosaisille kalastusalueille ja muille asianosaisille, sekä luvan haltijoille.

TULOKSELLISUUDEN SEURANTA

Tuloksellisuutta tarkkaillaan erillisten tutkimusten ja kalataloudellisten yhteisvelvoitetarkkailujen perusteella.

SOVELLETUT OIKEUSOHJEET

Vesilaki (587/2011) 3 luku 15 §, 11 luku 22 §, 15 luku 1 §

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta hakemalla oikaisua Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolta. Oikaisuvaatimusosoitus on liitteenä.

Tämä päätös on saatavissa Pohjois-Savon ELY-keskuksen Hämeenlinnan toimipaikasta, Vanainkatu 1, 13200 Hämeenlinna sekä Varsinais-Suomen ELY-keskuksesta, Itsenäisyydenaukio 2, 20100 Turku.

LISÄTIEDOT

Lisätietoja antavat tarvittaessa kalastusbiologi Leena Rannikko, puh. 0295 022 649, leena.rannikko@ely-keskus.fi sekä kalatalousasiantuntija Jari Pelkonen, puh. 0295 025 085, jari.pelkonen@ely-keskus.fi

ALLEKIRJOITUKSET

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian ovat esitelleet kalastusmestari Juhani Salmi ja kalatalousasiantuntija Jari Pelkonen sekä ratkaisseet yksikön päällikkö Okku Kalliokoski ja johtava kalatalousasiantuntija Jorma Kirjavainen.

LIITTEET

Kokemäenjoen kalakantojen hoitosuunnitelma
Annetut lausunnot
Oikaisuvaatimusosoitus

PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

PÄÄTÖS

Kolsin Voima Oy
Länsi-Suomen Voima Oy
PVO-Vesivoima Oy
UPM Energy Oy

JÄLJENNÖS PÄÄTÖKSESTÄ

Harjavan kaupunki, ympäristönsuojeluviranomainen
Huittisten kaupunki, ympäristönsuojeluviranomainen
Hämeen vapaa-ajankalastajapiiri
Kokemäen kaupunki, ympäristönsuojeluviranomainen
Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistys ry
Kokemäen kalatalousalue
Kokemäen yläosan kalatalousalue
Lounais-Suomen vapaa-ajankalastajapiiri
Länsi-Suomen kalatalouskeskus ry
Nakkilan kunta, ympäristönsuojeluviranomainen
Pirkanmaan luonnonsuojelupiiri
Pirkanmaan ELY-keskus, Y-vastuualue
Pirkanmaan kalatalouskeskus ry
Pirkkalan kalatalousalue
Porin kalatalousalue
Porin kaupunki, ympäristönsuojeluviranomainen
Sastamalan kaupunki, ympäristönsuojeluviranomainen
Selkämeren Ammattikalastajat ry
Satakunnan luonnonsuojelupiiri
Uvilan kaupunki, ympäristönsuojeluviranomainen
Varsinais-Suomen ELY-keskus, Y-vastuualue

ILMOITUS PÄÄTÖKSEN NÄHTÄVILLE ASETTAMISESTA JULKISELLA KUULUTUKSELLA

Kuulutus on nähtävänä Harjavan, Huittisten, Kokemäen, Nokian, Porin, Sastamalan ja Uvilan kaupungeissa, Nakkilan kunnassa sekä ELY-keskuksen verkkosivulla (www.ely-keskus.fi > Etusivu > Ajankohtaista > Kuulutukset ja ilmoitukset > Alueellista tietoa, valitse: Pohjois-Savo tai Varsinais-Suomi) 26.4.2021 asti.

ANNETUT LAUSUNNOT

KOKEMÄEN KAUPUNKI

Kokemäen kaupunki katsoo, että lausunnolla oleva Kokemäen joen voimalaitosten kalatalousmaksujen käyttösuunnitelmaluonnos on huolellisesti valmisteltu. On hyvä, että suunnitelman lähtökohdaksi on otettu aikaisemmissa Kokemäen joen kalakantojen hoitosuunnitelmissa toimivaksi havaitut menettelytavat. Sen pohjalta tehdään selvityksiä ja suunnitelmia käyttösuunnitelmassa esitetyllä tavalla. Näin saadaan linjattua jatkossa tehtävät kalakantojen hoidon toimenpiteet mahdollisimman tarkoituksenmukaisiksi.

NAKKILAN KUNTA

Nakkilan kunta katsoo, että lausunnolla oleva Kokemäenjoen voimalaitosten kalatalousmaksujen käyttösuunnitelmaluonnos on huolellisesti valmisteltu. On hyvä, että suunnitelman lähtökohdaksi on otettu aikaisemmissa Kokemäenjoen kalakantojen hoitosuunnitelmissa toimivaksi havaitut menettelytavat. Sen pohjalta tehdään selvityksiä ja suunnitelmia käyttösuunnitelmassa esitetyllä tavalla. Näin saadaan linjattua jatkossa tehtävät kalakantojen hoidon toimenpiteet mahdollisimman tarkoituksenmukaisiksi.

PORIN KAUPUNKI Elinvoima- ja ympäristötoimialan lausunto:

Kokemäenjoen kalakantojen hoitosuunnitelmassa kerrotaan Kokemäenjoen alaosalle ja Harjunpäänjoelle kalatalousvaroin tehdyistä kunnostussuunnitelmista. Näihin liittyen hoitosuunnitelmaluonnoksessa on epäselvyyksiä. Niitä ei löydy taulukosta 3.1. (Vesivoimaloiden kalatalousmaksuvaroilla tehtyjen selvitysten, kunnostusten ja muiden käyttökohteiden kustannukset euroissa hoitokaudella 2016-2020). Niitä ei ole myöskään suunnitelman viitteissä tai sivuston kokemäenjoki.fi julkaisuissa. Jää epäselväksi, onko näitä kunnostussuunnitelmia tehty. Elinvoima- ja ympäristötoimiala pitää tärkeänä näiden kunnostussuunnitelmien laatimista ja kunnostustoimenpiteiden toteuttamista, jotta vaelluskalojen luontainen lisääntyminen joissa paranee.

Kokemäenjoen alaosan ja Harjunpäänjoen kunnostuksia ei ole mainittu liitteessä 1, hankkeiden ja istutusten toteutusaikataulu. Mikäli ne saavat rahoituksen muualta kuin kalatalousmaksuvaroista, tulisi selvittää, mitkä olisivat Kokemäenjoen alaosassa ja Porin edustan merialueella sellaisia tarpeellisia selvityksiä, joita voitaisiin kalatalousvaroilla toteuttaa.

Aiemmat Kokemäenjoen kalakantojen hoitosuunnitelmat ovat laadittu viideksi vuodeksi. Nyt laadittu on voimassa toistaiseksi ja toimenpiteitä ehdotetaan kymmenen vuoden ajanjaksolle. Hoitosuunnitelma tulisi tarkistaa kymmenen vuoden ajanjaksolla vähintään kerran, esim. vuonna 2026.

PORIN KALATALOUSALUE

Porin kalatalousalueelta on pyydetty lausuntoa suunnitelmaan: Kokemäenjoen kalakantojen hoitosuunnitelma vuodesta 2021 alkaen. Suunnitelma koskee viidelle Kokemäenjoen vesistöalueella sijaitsevalle vesivoimalaitokselle määrättyjen kalatalousmaksujen käyttöä kalakantojen hoitamiseksi. Porin kalatalousalueeseen kuuluu Kokemäenjoki Harjavallan voimalaitokselta Porin edustan merialueelle, sekä Kokemäenjoen sivu-uomat tällä välin, esimerkiksi Harjunpäänjoki.

Lausuntonaan asiaan Porin kalatalousalue esittää, että koko Kokemäenjoen osalta varojen käytön painopistettä voisi mahdollisuuksien mukaan suunnata istutuksista luonnonlisääntymisen edistämiseen siellä, missä sille on edellytyksiä onnistua. Osa tehdyistä istutuksista on hoitosuunnitelman mukaankin huonosti kannattavia, ja etenkin näiden osalta tulisi tarkastella vaihtoehtoisia toimenpiteitä. Suunnitelmassa ehdotetut toimenpiteet eri kalalajien luonnonlisääntymisen selvittämiseen ja edistämiseen ovat kannatettavia keinoja vaikuttaa positiivisesti ja pitkällä aikavälillä kalakantojen tilaan. Samalla selvitykset helpottavat olemassa olevien resurssien kohdentamista ja toimenpiteiden suunnittelua. Selvitykset ja suunnitelmat olisivat myös muiden toimijoiden, esimerkiksi kalatalousalueiden käytettävissä ja hyödynnettävissä. Ensimmäisen osa-alueen (Harjavalta-merialue) osalta suunnitelmassa on joitakin puutteita, joiden vuoksi jää epäselväksi mitä on tehty ja mitä ollaan tekemässä. Suunnitelman mukaan

Harjunpäänjoelle on tehty kunnostussuunnitelma vuonna 2020. Suunnitelmaa ei löydy viitatusta taulukosta 3.1., eikä annetuilla tiedoilla muualtakaan. Kokemäenjoen alaosan osalta kerrotaan seuraavaa: ” Kokemäenjoen alaosan koskialueiden kunnostussuunnitelmaan käytettiin kalatalousmaksuvaroja 15 000 € vuonna 2017, mutta kunnostustoimia ei vielä toteutettu.”. Tätä suunnitelmaa ei myöskään ollut löydettävissä suunnitelmassa annetuin tiedoin.

Riippuen siitä, mitkä suunnitelmat tosiasiallisesti on tehty tai tekeillä, tulisi Kokemäenjoen alaosalta ja Harjunpäänjoelle laatia kunnostussuunnitelmat kalatalousmaksuvaroilla ja lähteä myös toteuttamaan suunnitelmia kalatalousmaksuvaroilla tai yhteistyökumppaneiden kanssa.

Harjavallan hautomon toimintaa ja vastakuoriutuneiden siikojen istuttamista kalatalousalue pitää kannattavana. Yksikesäisten siianpoikasten istuttaminen on todennäköisesti myös tarpeen, mutta asiaa voisi tarkastella uudelleen, kun nähdään tuottaako vk-poikasten istutus lähitulevaisuudessa hyvin pyyntikokoista kalaa. Mikäli siianpoikasia onnistutaan istuttamaan vuosittain tavoitteen mukaan 3 miljoonaa yksilöä ja istutusten tuotto on hyvä, voisi yksikesäisiin siianpoikasiin varatun 10 000 euroa käyttää esimerkiksi lohi-istutuksiin.

Aiemmista suunnitelmista poiketen 2021 suunnitelma olisi voimassa toistaiseksi, ja siinä ehdotetaan toimenpiteitä tehtäväksi kymmenen vuoden aikajaksolla. Esitetty aika on pitkä, ja hoitosuunnitelman toteutusta tulisi arvioida jo aiemmin, esimerkiksi vuonna 2026. Samalla olisi hyvä aika arvioida suunnitelmassa esitettyjen toimenpiteiden vaikuttavuutta ja tarpeellisuutta.

LOUNAIS-SUOMEN VAPAA-AJANKALASTAJAT RY

Lausuntomme asiasta:

Kokemäenjoen vesistön hoitosuunnitelma vaikuttaa asiantuntevasti laaditulta. Erityisesti kiitosta ansaitsee panostus virtavesien kunnostukseen ja istutusten seurantaan.

Pari huomautusta.

1. Kokemäenjoen alaosan poikastuotto, lukuunottamatta Harjunpääjokea, on kuten suunnitelmassakin mainitaan lähes olematonta. Tämä johtuu Harjavallan padosta aiheutuva suuri vuorokautinen ja viikonloppujen vesivaihtelu, joka tuhoaa lietteellä poikalat. Siksi Kokemäenjoen alajuoksuun tarkoitettujen kunnostusvarojen tulisi käyttää yksinomaan Harjunpääjoen kunnostukseen.

2. Kirjolohtien istutusta ei ole suunniteltu Harjavallan padon alapuolelle. Tälle alueelle ilmeisesti istuttavat kirjolohta muut toimijat. Koska Harjavallan alapuolinen alue on erittäin merkittävä virkistyskalastuskohde, tulisi osa kirjolohitistutuksista sijoittaa myös tälle alueelle. Kirjolohi-istutukset eivät haittaa alueen mitätöntä taimenen ja taimenen lisääntymistä.

KOKEMÄENJOEN YLÄOSAN KALATALOUSALUE

Yleistä kalatalousmaksuvarojen käytöstä

Kokemäenjoen yläosan kalatalousalue haluaa antaa lausuntonsa Kokemäenjoen voimalaitosten kalatalousmaksuvarojen käytöstä.

Kokemäenjoen yläosan kalatalousalueen mielestä esitetyn hoitosuunnitelman tulisi olla määräajallinen. Lausuntopyyntöissä ja suunnitelmassa on esitetty, että suunnitelma on voimassa alkaen v.2021 toistaiseksi. Sen sijaan toimenpiteet on esitetty seuraavaksi viideksi vuodeksi.

Tämän tulisi olla myös hoitosuunnitelman voimassaoloaika. Kalatalousalue esittää, että suunnitelman toteutumista ja mahdollisia muutostarpeita tulisi tarkastella vuositasolla vaikutusalueen kalatalousalueiden kanssa ja käydä vuoropuhelua mahdollisista muutoksista.

Kalatalousalue haluaa myös nostaa keskusteluun varojen kohdentamisen eri alueille. Tällä hetkellä 50% varoista on kohdennettu ensimmäisen padon alapuolelle. Kalatalousalue katsoo, että jatkossa varoja tulisi kohdentaa selvästi enemmän patojen yläpuolisille alueille ja huomioida myös patojen ja voimalaitosrakennelmien alle jääneiden poikastuotantoalueiden menetykset. Tyrvään ja Melon väliselle alueelle on varattu vain 6 % kokonaisvaroista, vaikka alue kärsii neljän alapuolisen padon aiheuttamista haitoista sekä yläpuolisen Nokian virran poikastuotantoalueiden menetyksestä.

Kalatalousalueen mielestä näiden voimalaitosten kalatalousmaksuvaroja ei ole perusteltua kohdentaa niin laajasti Kokemäenjokeen laskeviin vapaisiin jokiin, jotka sijaitsevat ensimmäisen

voimalaitoksen alapuolella ja jotka eivät ole näiden voimalaitosten haittavaikutusten alueella. Samalla tulee tehdä suunnitelma, mitä toimenpiteitä voitaisiin kohdentaa esimerkiksi Kouvatsanreitin alueille. Kalatalousalueen saamien tietojen mukaan kansallispuiston läpi pääsisi kala nousemaan. Kyseinen reitti kärsii myös Kokemäenjoen patoamisesta, eikä kyseiselle reitille ole missään vaiheessa ohjattu haittoja kompensoivia varoja. On myös huomioitavaa, että reitin yläosassa on työn alla erilaisia kunnostussuunnitelmia vesien tilan parantamiseksi. Lisäksi Pirkanmaan ELY-keskus selvittää, onko mahdollisuuksia tehdä kalatiet Jaaran- ja Putajanpatojen ohittamiseksi.

Kokemäenjoen yläosan kalatalousalue esittää myös, että ELY-keskusten tulee laittaa vireille hanke voimalaitosten kalatalousmaksujen tarkistamiseksi, jotta ne vastaisivat sitä haittaa, mitä ne todellisuudessa aiheuttavat yläpuolisille vesille. Kalojen vapaan nousun mahdollistaminen tulisi olla ensisijainen tavoite, mihin pitää jatkossa tähdätä.

Kokemäenjoen yläosan kalatalousalueen keskeiset suunnitelmat kalavesien hoidossa

Kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelman laatiminen on vielä kesken, mutta työryhmä tulee esittämään, että kalatalousalueen kuhan luontainen lisääntyminen selvitettäisiin. Hanke lähtenee käyntiin käyttö- ja hoitosuunnitelman hyväksymisen jälkeen, mikäli asia hyväksytään. Tällöin tarkoituksena on lopettaa kuhaistutukset muutamaksi vuodeksi. Koska velvoitetarkkailujen perusteella alueen kuhakanta on erittäin vahva, ei kalatalousalue pidä kuhan istuttamista tässä vaiheessa tarpeellisena ja tuo tämän asian esille myös kalatalousmaksuvarojen käyttöä suunniteltaessa, vaikkei

suunnitelmaluonnoksessa olekaan nyt alueelle esitetty kuhaistutuksia. Jatkossa osa kalatalousmaksuvaroista voitaisiin kohdentaa tähän selvityshankkeeseen, kun aika on ajankohtainen.

Kalatalousalueen käyttö- ja hoitosuunnitelmaa valmisteltaessa on noussut esille, että alueen haukikanta on vähentynyt. Alueella on kohteita, mitä voitaisiin kunnostaa hauen lisääntymis- ja poikastuotantoalueiksi. Kalatalousalue esittää, että osa kalatalousmaksuvaroista ohjataan hauen lisääntymisalueiden kartoittamiseen. Kalatalousalue on käynnistämässä siihen liittyvän hankkeen ja varojen ohjaaminen siihen tukisi tämän hankkeen tavoitteena. Hauen lisääntymisalueiden kunnostus

(mikä edellyttää ensin kohteiden kartoitusta ja suunnittelua) tukee kalastuslain mukaista kalojen luonnollisen lisääntymisen tukemista. Hauki kärsii erityisesti veden korkeussäätelyyn aiheuttamista haitoista kutuaikaan.

Istutukset

Kokemäenjoen yläosan kalatalousalue pitää siikaa hyvänä vaihtoehtoisena istukaslaajina järvialueille. Ainakin osa kirjolohi-istutuksista voitaisiin korvata luontaisesti alueen kalakantaan kuuluvalla siialla. Kalastajilta saadun tiedon mukaan Ellivuoren yläpuolelta on saatu saaliiksi harvoilla verkoilla satunnaisia siikoja. Tämä antaisi viitteitä siitä, että myös siika voisi alueella menestyä. Myös aikaisemmin tehdyt tarkkailut osoittavat, että velvoitevaroilla tehdyt siikaistutukset ovat antaneet kohtalaista tulosta.

Siikaistutuksia voisi esimerkiksi tehdä kolmena-neljänä vuotena peräkkäin. Kalojen tultua pyyntikokoiseksi voitaisiin tehdä koekalastuksia täydentämään muiden kuormittajien velvoitetarkkailuista saatuja tietoja.

Käyttö- ja hoitosuunnitelman laadinnan yhteydessä toutain on nostettu kalatalousalueen tärkeimmäksi vaelluskalaksi. Se myös lisääntyy luontaisesti kalatalousalueen vesissä. Tuki-istutuksiin ei esimerkiksi Kulovedellä ole tällä hetkellä tarvetta, muiden alueiden osalta tilanne selvinnee kartoituksissa. Kalatalousalue pitää tarpeellisena, että toutainkannan tilaa ja lisääntymistä selvitetään ja seurataan.

Harjasta on aikanaan istutettu Kokemäenjokeen toimenpidealueelle 4. Kalatalousalueen kalastajilta saamien tietojen mukaan alueelta on saatu saaliiksi istutusten tuloksena harjuksia. Näin ollen harjusistutuksia voitaisiin jatkaa. Koska istutukset ovat jääneet aikaisemmalla kaudella toteuttamatta, tulisi arvioida, onko esitetty noin 6000 yksilöä vuodessa riittävä määrä kannan luomiseksi vai onko tarpeen huomioida toteuttamattomat istutukset ja mahdollisesti lisätä istukasmäärää tulevina vuosina.

Yli-istutuksia ei ole kuitenkaan järkevää tehdä. On myös tärkeää, että istutukset tehdään alueelle sopivalla kannalla. Tällä hetkellä harjusistukkaiden saanti on vaikeaa ja on ehkä tarpeen harkita, olisiko varalla joku muu laji, mitä voitaisiin käyttää harjuksen sijasta, ellei sopivaa kantaa olevia istukkaita ole saatavilla koko suunnitelmakaudella.

Ankeriasta pyydetään jonkun verran kalatalousalueen vesillä. Kulo-Rautaveden alueelle on vuonna 2020 myyty lupa 46 pitkäsiimalle eli alueella ankeriaaseen kohdistuu pyyntiä ja ankeriasta pidetään hyvänä lajina kompensoimaan voimalaitosten haittoja.

Kunnostukset ja muut selvitykset

Kokemäenjoen yläosan kalatalousalueen pitää alueelleen esitettyjen virtavesien kunnostussuunnitelmien laatimista ja kunnostusten toteuttamisesta hyvinä. Ne lisäävät luonnon monimuotoisuutta ja ovat kalastuslain tavoitteiden mukaisia. On tärkeää kunnostaa sopivia lisääntymis- ja poikastuotantoalueet, jotta mahdolliset mätirasiaistutuksista kuoriutuneet poikaset pääsevät palaamaan lisääntymisalueille ja jotta voimalaitosten alle menetetyt poikastuotantoalueet saadaan korvattua uusilla alueilla. Pitkän ajan tavoitteena tulee olla myös voimalaitosalueiden rakentamisen

yhteydessä menetettyjen poikastuotantoalueiden ennallistaminen. Kalan vapaa nousu ei yksistään riitä, ellei alueella ole sopivia lisääntymis- ja poikastuotantoalueita.

Kuten aiemmin on todettu, ensisijaisena tavoitteena tulisi olla kalojen nousun mahdollistaminen. Kalatalousalueen mielestä mätirasiaistutukset ja kunnostukset tulee keskittää nk. parhaisiin kohteisiin, kaikkia virtavesiä ei ole tarkoituksenmukaista kunnostaa. Pääsääntöisesti kalatalousalue näkee, että taimenen arvo kalatalousalueella on luonnonsuojelullinen ja monimuotoisuutta lisäävä.

KOKEMÄEN KALATALOUSALUE

Kokemäen kalatalousalue on tutustunut kirjeessä mainittuun suunnitelmaluonnokseen.

Lausuntonaan Kokemäen kalatalousalue toteaa että, sen toimialueeseen kuuluvat suunnitelman osa-alueet 2 ja 3. Tästä syystä emme ota tässä lausunnossa sen enempää kantaa muiden alueiden toimenpide-ehdotuksiin.

Kokemäen kalatalousalue pitää tärkeänä, että osa-alueiden rahaosuudet pidetään entisellään. Varojen käytössä osa-alueittain tulee olla pääpaino lisääntyvissä kalakannoissa sekä kalojen lisääntymisalueiden ym. tarvittavissa kunnostuksissa ja kalakantojen tilaa seuraavissa toimenpiteissä. Samoin pidämme tärkeänä että, varoja käytetään myös kalanistutuksiin, koska siten voidaan kompensoida kalastukselle tulleita haittoja.

Osa-alueilla 2 ja 3 istutusten pääpaino voi edelleen olla kirjolohessa ja kuhassa kuten suunnitelmassa esitetään ja miten on tähänkin asti toimittu. Tarvittaessa erityisesti kirjolohen istutusmäärää voidaan pienentää tilapäisesti, mikäli varoja tarvitaan esimerkiksi erilaisiin kalataloudellisiin kunnostussuunnitelmiin ja selvityksiin.

Suunnitelman voimassaoloaika on aika pitkä, kun se käsittäisi seuraavat 10 vuotta.

Mielestämme viiden vuoden kuluttua pitäisi tarkastella tarkemmin suunnitelman jatkoa.

Toki muutoksia varmaan voidaan tehdä varojen käytössä myös vuosittain, mikäli tulee esille tärkeitä kalataloudellisia selvitystarpeita ja toimenpiteitä, näinhän on tähänkin mennessä toimittu.

PIRKKALAN KALATALOUSALUE

Melon yläpuolisen vesistön osalta ankeriasistutukset ovat perusteltuja aiheutettujen menetysten lieventämiseksi ankeriaan ylösvaelluksen estyessä. Laajanojalle ja Kyyniojalle ehdotetut vaellusesteiden poistamiset ja kunnostukset eivät varsinaisesti kompensoi voimalaitospatojen aiheuttamia haittoja. Ne ovat kuitenkin nykytilanteessa nähtävissä – alajuoksulla aiempina vuosina tehtyjen vastaavan kaltaisten toimien tapaisena – jonkinasteisena korvikemenettelynä vaelluskalakantoja ajatellen.

Suunnitelmassa on ankeriasistutuksiin liittyen hieman ristiriitaisuuksia. Sivulla 11 todetaan, että ”Ankeriasistutuksiin varataan jatkossa kalatalousmaksuvaroja 6 000 € vuodessa... osa-alueille 5 ja 6” (kuten edellisellä suunnitelmakaudella). Suunnitelman liitteenä olevassa kustannustaulukossa ankeriasistutus 6 000 € on kuitenkin merkitty vain parillisille vuosille. Kalatalousalueen kantana on,

että ankeriasistutusten taso tulisi pitää edellisen suunnitelmakauden mukaisena. Ennen voimalaitosten rakentamista ankerias on voinut vaeltaa laajalti Kokemäenjoen vesistön järviolueelle. Melon yläpuoliselle alueelle istutettavat ankeriaat levittäytyvät laajalti Pyhäjärven-Vanajaveden reittiveteen ja niiden yläpuolisiin vesistöihin, joten nämä vähäiset istutukset kompensoivat Pyhäjärven ohella myös muita yläpuolisia vesistöjä. Vaikka ankerias on marginaalilaji kalastuksessa, istutuksilla voidaan pitää yllä ankeriaan kalastuskulttuuria ja alueella ja sen ekosysteemissä aiemmin luontaisesti esiintyneen arvokkaan lajin kantoja. Pirkkalan kalatalousalue pitää Melon voimalaitoksen yläpuoliseen vesistöön kohdentuvaa kompensatiota yleisesti ottaen aivan liian pienenä suhteessa vesistöjen rakentamisella ja patoamisella aiheutettuun mittavaan haittaan nähden. Joen ollessa vapaana Melon voimalaitoksen yläpuoliselle alueelle, vähintäänkin Nokian Emäkoskeen saakka, nousi ankeriaan lisäksi ainakin lohta, kuten mm. Honkasalon ja Pennasen selvityksessä (RKTL:n Monistettuja julkaisuja 83) on kuvattu. Lohta on monissa yhteyksissä esitetty tavatun myös Nokiankosken yläpuolisilla alueilla. Kalatalousmaksut ovatkin selvästi alimitoitettuja alueen yläosien suhteen. Myöskin ankeriaan osalta istutusmäärä jää nykyhinnoilla merkittävästi alle RKTL:n vahinkoarviossa esitetyn ja mm. Melon lupapäätöksessä mainitun 50 000 ankeriasistukkaan vuotuisen määrän. Kalatalousmaksu on laskettu päätöshetken aikaisen, 0,53 € poikasen hinnan perusteella. Kokemäenjoen voimalaitosten aiheuttamia todellisia haittoja Melon yläpuoliselle alueelle on jatkossa syytä tarkastella uudestaan, tarvittaessa voimalaitosten vanhoja lupapäätöksiä avaten ja muuttaen. Aiemmissa taustaselvityksissä ja haitta-arvioissa (mm. RKTL) on keskitytty lähinnä joki- ja merialueen kärsimisiin vahinkoihin. Onkin selvää, että varsinaisella Kokemäenjoella ja Itämeren alueella kalakantojen ja kalastuksen menetykset voimatalouden takia ovat erittäin suuria. Se seikka ei kuitenkaan mitätöi Melon yläpuolisille vesistöille aiheutuneita todellisia haittoja ja kompensatiotarpeita. Käyttösuunnitelmaa tulee jälleen tarkastella uudestaan 5-vuotiskauden lopussa.

OIKAISUVAATIMUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaisen kalataloustarkkailusuunnitelman, kalatalousvelvoitteen toteuttamissuunnitelman ja kalatalousmaksun käyttösuunnitelman hyväksymistä koskevaan päätökseen ja näiden käsittelystä perittäviin suoritemaksuihin saa hakea oikaisua **Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolta**.

Oikaisuvaatimusaika

Määräaika oikaisuvaatimuksen tekemiseen on **kolmekymmentä (30) päivää** tämän päätöksen tiedoksisaantipäivästä sitä määräaikaan lukematta. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavaan arkipäivään.

Oikaisuvaatimusaika päättyy 26.4.2021

Oikaisuvaatimuskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

Kirjallinen oikaisuvaatimus on osoitettava **Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolle** ja siinä on ilmoitettava

- vaatimuksen tekijän nimi ja kotikunta;
- postiosoite ja puhelinnumero, sekä mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset oikaisua vaativalle voidaan toimittaa;
- päätös, johon muutosta haetaan;
- miltä kohdin ja mitä muutoksia vaaditaan tehtäväksi;
- perusteet, joilla oikaisua vaaditaan.

Jos vaatimuksen tekijän puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos oikaisuvaatimuksen laatijana on joku muu henkilö, on oikaisuvaatimuskirjelmässä ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta.

Vaatimuksen tekijän, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava oikaisuvaatimuskirjelmä, ellei kirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla). Asioitaessa sähköisesti allekirjoitusvaatimuksesta on säädetty erikseen.

Oikaisuvaatimuksen liitteet

Oikaisuvaatimuskirjelmään on liitettävä:

- elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- asiakirjat, joihin oikaisuvaatimuksen tekijä perustaa vaatimuksensa, jollei niitä jo aiemmin ole toimitettu viranomaiselle;
- mahdollisen asiamiehen valtakirja tai selvitys asiamiehen toimivallasta

Oikaisuvaatimuskirjelmän toimittaminen

Vaatimuskirjelmä on toimitettava määräajassa **Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston Vaasan päätoimipaikan kirjaamoon**. Oikaisuvaatimusasiakirjat voi toimittaa henkilökohtaisesti, tai lähettäjän vastuulla myös postitse, lähetin välityksellä, telekopiona tai sähköpostilla. Postiin oikaisuvaatimusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun vaatimuskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä siten, että viestiä voidaan käsitellä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Oikaisuvaatimuksen käsittelymaksu

Oikaisun hakijalta peritään aluehallintovirastossa asian käsittelystä maksu 130 €. (Valtioneuvoston asetus aluehallintovirastojen maksuista vuonna 2021, 28.12.2020/1121.)

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston Vaasan päätoimipaikan yhteystiedot

Postiosoite	PL 200, 65101 VAASA	
Käyntiosoite	Wolffintie 35, VAASA	
Sähköposti	kirjaamo.lansi@avi.fi	(Sähköpostin liitetiedostot enintään 10 Mt)
Puhelinvaihte	0295 018 450	
Virka-aika	8.00 – 16.15	

Tämä asiakirja POSELY/383/2021 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument POSELY/383/2021 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Pelkonen Jari 18.03.2021 08:25

Ratkaisija Kalliokoski Okku 18.03.2021 12:39

Ratkaisija Kirjavainen Jorma 18.03.2021 08:54

Esittelijä Salmi Juhani 18.03.2021 09:22